

HET NUT

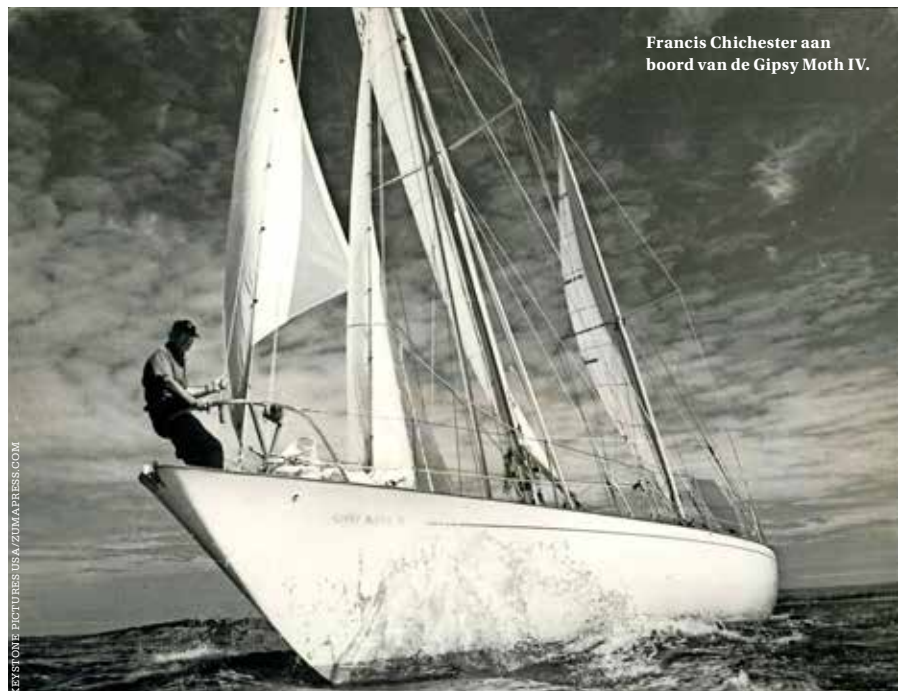
Beste Francis, ik bied je hierbij mijn excuses aan. Het moet postuum, want je ligt al sinds 1972 onder de groene zoden, maar mijn woorden zijn niet minder oprecht. Een paar jaar voor je dood zei je: "Wat kan een man die in zijn leven alles al heeft gedaan nog meer doen om zich te bewijzen?" En vervolgens zocht je ergens op de wereldzeeën een kaarsrecht traject van 4000 mijl dat je solozeilend binnen twintig dagen wilde afleggen. Je faalde, en ik – een jong broekie – schreef daarover dat je missie wel moest mislukken omdat het een belachelijke en nutteloze, ja zelfs onvolwassen poging was om iets na te jagen dat niet bestaat: een eeuwig stijgende lijn van roem en erkenning. Vanwaar die drang? Je was al door jouw vorstin geridderd vanwege je grote bijdrage aan de navigatie in de luchtvaart en de zeevaart. Je was al gelauwerd als winnaar van een trans-Atlantische solozeilrace. Groot was de menigte op de kade in Plymouth toen je daar in augustus 1967 terugkeerde na in je *Gipsy Moth IV* als eerste solozeiler de wereld te hebben gerond. Welk nut was gediend met deze laatste kramp? Ik heb spijt van die woorden en dat laat ik je weten naar aanleiding van een boek* waarin jouw naam wordt genoemd. *Passie voor presteren* heet het, met als ondertitel: 'wat leiders kunnen leren van topzeilers'. Jij wordt onder meer genoemd als de man die het bedrog ontdekte van Donald Crowhurst. Ook iemand die wilde presteren en winnen, maar hoe! Iedereen, behalve jij, tuinde erin toen hij met een vals logboek de schijn wekte dat hij in een koppositie om de grote kapen heen de wereld rondde, terwijl hij in werkelijkheid midden op de Atlantische oceaan de andere deelnemers opwachtede om zich – buiten zichtbereik – aan de kop te plaatsen voor de finish. Het boek beschrijft dit voorval als voorbeeld in een betoog over de sterk uiteenlopende drijfveren voor het willen presteren. En ook dat de betekenis van het presteren sterk door die motieven wordt bepaald. Ik noemde jouw 4000-mijlspoging nutteloos. Nogmaals: sorry. Inmiddels ben ik er wel achter dat 'het nut' van een prestatie een van de slechtste criteria is voor een beoordeling. Nut is een raar en gevaarlijk ding. Ik heb het zelf nooit verder geschopt dan het niveau van de gewone gemiddelde vrijetijdszeiler die af en toe wat verder van wal steekt. Maar als ik ergens nat,

koud en moe aan land kom, heb ik minstens een borrel verdiend, vind ik. Verdiend? Ja dat voelt zo, de beloning voor een prestatie. Toch had mijn tochtje geen enkel nut voor de wereld, de maatschappij, of in de ogen van anderen. Nut als criterium is vooral gevaarlijk in de handen van mensen die voor anderen bepalen wat goed of slecht is. Bestuurders, politici, managers. Ze kunnen niet helemaal zonder zo'n nut-en-noodzaakcriterium, maar je kunt er ook vreselijk mee afglijden. Een paar jaar geleden zaten we in ons land plotseling met een regering die de kunst ongeveer wilde afschaffen als iets nutteloos. Toen in jouw land tijdens de Tweede Wereldoorlog de minister van Financiën ook zoiets voorstelde, zou Churchill hebben geantwoord: "Then, what are we fighting for?" Prachtig! Ik wil maar zeggen Francis, goed dat je met je 4000-mijlsactie tot het laatst toe trouw bent gebleven aan de persoon die je altijd was en verre, bijna onhaalbare doelen bleef stellen. Ook al haalde je ze lang niet allemaal, de prestaties waren er niet minder om. Of die nut hadden, heb alleen jij kunnen vaststellen.

*Passie voor presteren, Hein Dijksterhuis, ISBN 9789064106330

Rob Bijnsdorp is journalist, communicatieadviseur en zwerfer op en langs het water. De nieuwste ontwikkelingen in jachtontwerpen en navigatie-elektronica gaan aan hem voorbij. Maar des te meer gaat zijn aandacht uit naar de kwaliteit van het leven aan boord en naar de bijzonderheden van het water waarop we varen.

“
**NUT ALS
CRITERIUM IS
VOORAL
GEVAARLIJK IN DE
HANDEN VAN
MENSEN DIE VOOR
ANDEREN BEPALEN
WAT GOED OF
SLECHT IS.**
”

Francis Chichester aan boord van de Gipsy Moth IV.